

**Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Operačního programu
Vzdělávání pro konkurenceschopnost.**

Projekt MŠMT ČR	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.2146
Název projektu školy	Inovace ve vzdělávání na naší škole ZŠ Studánka
Klíčová aktivita III/2	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada č. I

Identifikátor DUM: VY_32_INOVACE_SADA I_ČJ , DUM 3

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk

Název: Psaní velkých písmen ve jménech a názvech vlastních, 7. ročník

Autor: Mgr. Lenka Friedrichová

Stručná anotace: Žák v textu správně rozeznává a používá vlastní jména, chápe pravidla pro jejich pravopis.

Metodické zhodnocení: Sada cvičení s rozličně zadanými úkoly plní cíl procvičit danou oblast, žákům umožní zapojit vlastní tvořivost, umožní při vyplňování pracovních listů ohodnotit své znalosti. Odučeno dne 17. 6. 2011 v 7. C.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VELKÁ PÍSMENA - KDE ČASTO CHYBUJEME

STRUČNÉ OBECNÉ POUČENÍ (ve vybraných kapitolách)

A/ **Jednoslovná jména** píšeme s velkým počátečním písmenem, např. Karel Čapek, Opava, Labe....

B/ **Víceslovné vlastní názvy** mají určitá pravidla:

- 1./ Obvykle jen s velkým písmenem u prvního slova, např. Prodaná nevěsta, Lysá hora....
- 2./ Je-li jeho součástí jiné vlastní jméno, podrží si své velké písmeno, např. Vysoké Tatry, Universita Karlova, Spolková republika Německo, Ústava České republiky...
- 3./ U zeměpisných názvů, které se týkají moří, poloostrovů, ulic, tříd, náměstí apod., píšeme s velkým písmenem jen přívlastek, např. poloostrov Balkánský, třída Míru, náměstí Republiky
- 4./ V názvech ulic (ale i domů, lékáren, hotelů, restaurací apod.), v nichž je obsažena předložka, se píše s velkým písmenem předložka i první slovo po ní (další už s malým), např. ulice Pod Lipami, hotel U Bílého beránka, lékárna U Obra....

C/ **Města a osady** mají všechna slova v názvu s velkým písmenem kromě předložek, např. Nové Město nad Metují....., ale pozor Rokytnice v Orlických horách apod. si zachová svůj původní pravopis u názvu Orlické hory.

D/ **Národy a národnosti** píšeme s velkým písmenem – Čech, Maďar, Rom, Inuita, Indián (ve významu původní obyvatel Ameriky)...., ale příslušník hnutí či etnické skupiny se píše s malým písmenem – cikán, eskymák, husita, rudoch, indián, běloch....

E/ **Jména nebeských těles a souhvězdí** – jsou-li užita v tomto významu, píší se s velkým písmenem, např. Hvězdáři sledují pohyb Měsíce, dále označili Polárku a Velký vůz....

F/ **Názvy knih a dalších uměleckých výtvorů** – Staré pověsti české, symfonie Má vlast, obraz U nás v Kamenických, opera Braniboři v Čechách....

PROCVIČOVÁNÍ

1./ Utvoř věty, v nichž bude správně použito spojení:

Nový rok – nový rok, Bílá hora – bílá hora, Černá hora – černá hora,
Pražané – pražané, Měsíc – měsíc, Země – země.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2./ Oprav chyby ve velkých písmenech:

Příbuzní nás navštívili na nový rok. Dědeček mě poslal koupit mladou frontu dnes. Babička se vrátila z Františkových lázní. Objednali jsme si pobyt ve vysokých Tatrách. Ze Západního břehu Evropy si můžeme prohlédnout Atlantský Oceán. Při dovolené jsme se vydali na procházku k černému jezeru. Navštěvujeme tetu, která bydlí na Sídlišti Červený vrch. Karel IV. byl po otci Lucemburk a po matce přemyslovec.

3./ Vymysli vtipné názvy ulic, osad, lékáren, restaurací apod. z nabídnutých podstatných a přídavných jmen a předložek. Napiš je.

„dřevěný, malovaný, u, nad, pod, sladoučký, obnovený, zničený, vedle, písnička, housličky, třešně, hřiště, džbánek, muzikanti, falešný, červený, flašinet, strom;“

Pozn.: Tvary můžeš různě měnit – pád, rod, číslo a názvy lze kombinovat i jako víceslovné. prosíme o vtipné, ne vulgární nápady.

.....

.....

.....

.....

.....

4./ Rozhodni, kde správně napíšeš velká a malá písmena a doplň.

Nejvyšší hora v K/k ...rušných H/h ...orách je K/k ...línovec. Potvrzení nám dal M/m ...ětský Ú/ú ...řad v N/n ...áměšti N/n ...ad O/o ...slavou.

Na R/r ...akovnicku a Ž/ž ...atecku se pěstuje chmel. V P/p ...ražské čtvrti D/d ...ejvice se tyčí na návrší nad V/v ...ltavou zřícenina B/b ...aba.

Středoškolský turnaj v odbíjené vyhráli studenti S/s ...řední

P/p ...růmyslové Š/š ...koly S/s ...trojnické v P/p ...lzni.

5./ Přepiš zadaný text psaný velkým tiskacím písmem do písma psacího a užij správně velká a malá písmena.

OBRAŤTE SE NA OBECNÍ ÚŘAD VE SVÉ OBCI. KRÁSNÝ JE TAKÉ PRUCHŮV OBRAZ JARO V ŽELEZNÝCH HORÁCH. KOLIK PLANET OBÍHÁ KOLEM SLUNCE? ŽÁDOST JSME PODALI NA OBECNÍ ÚŘAD V ČESKÉ SKALICI. NEJKRÁSNĚJŠÍ SVÁTKY V ROCE JSOU VÁNOCE. PŘESTĚHOVALI JSME SE Z NÁMĚSTÍ MÍRU DO ULICE NA VINICI.

.....

.....

.....

.....

.....

6./ Následující cvičení je psáno bez rozlišení velkých a malých písmen, naprav to a přepiš správně.

... moravské budějovice, moravská nová ves, hluboká nad vltavou, karlovy vary, ústí nad labem, nové město na moravě, mariánské lázně, újezd nad lesy, kamenice nad lipou, rokytnice v orlických horách ...

.....

.....

.....

.....

.....

7./ Nabízíme dva schematické obrázky z prostředí města a vy vymyslete vtipné (a slušné) názvy domů, ulic, restaurací, lékáren, parkovišť, ZOO, fontán a dalších objektů. Snaž se užít co nejvíce názvy, v nichž bude předložkové spojení a všimni si okolností na obrázku zobrazených, aby tebou vymyšlené názvy byly „trefné.“

Pozn.: Děti mohou pracovat ve skupinkách. Do obrázku své názvy barevně vpisují.

Obr. č. 1

Obr. č. 2

ŘEŠENÍ (u cvičení, kde nešlo o vlastní tvorbu a nápady):

- 2./ Nový rok, Mladá fronta dnes, Františkovy Lázně, Vysoké Tatry, západní břeh, Atlantský oceán, Černé jezero, sídliště Červený vrch, Přemyslovec
- 4./ Krušné hory, Klínovec, Městský úřad v Náměšti nad Oslavou, Rakovnícko, Žatecko, pražská čtvrť Dejvice, Vltava, Baba, Střední průmyslová škola strojnická v Plzni
- 5./ obecní úřad, Pruchův obraz Jaro v Železných horách, Slunce, Obecní úřad v České Skalici, Vánoce, náměstí Míru, ulice Na Vinici
- 6./ Moravské Budějovice, Moravská Nová Ves, Hluboká nad Vltavou, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Nové Město na Moravě, Mariánské Lázně, Újezd nad Lesy, Kamenice nad Lipami, Rokytnice v Orlických horách;

Použité zdroje:

STYBLÍK, Vlastimil a kol. *Český jazyk pro 7. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií*. 2. vyd. Praha: SPN, 2004. ISBN 80-7235-103- 6, s. 54

KRAUSOVÁ, Zdeňka; TERŠOVÁ Renata. *Český jazyk 7 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2004. ISBN 80-7238-320-5, s. 102-103

KRAUSOVÁ, Zdeňka; TERŠOVÁ Renata. *Český jazyk 7 pracovní sešit s přehledem učiva pro základní školy a víceletá gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2004. ISBN 80-7238-321-3, s. 46-47

HAUSER, Přemysl; STYBLÍK, Vlastimil *Český jazyk cvičebnice pro 9. ročník základních škol*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Fortuna, 1995. ISBN 807168-174-1, s.55

STYBLÍK, Vlastimil a kol. *Cvičení z pravopisu pro větší školáky*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1993. ISBN 80-04-25238-9, s. 85-87

Obrázky č. 1 a 2 použity z vlastních zdrojů. Vytvořila autorka tohoto učebního materiálu.